

№ 36.

Warszawa, dn. 3 września 1932 r.

Ogóln. zbioru № 543.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych—Wiceprezes Rady Związku inż. S. J. Okolski.
Redaktor odpowiedzialny inż. Maurycy Chorzewski.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Traugutta 4, tel. 714-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie. Numer pojedynczy gr. 50.

Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY“ bezpłatnie.

TREŚĆ NUMERU: Posiedzenie Rady Polsk. Zw. Przem. Metal. — Fundusz pomocy bezrobotnym. — Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie zmiany ustroju pieniężnego. — Kwota emisji monet srebrnych, niklowych i brązowych. — Zawieszenie ceł wywozowych od niektórych metali półszlachetnych na przeciąg dwóch miesięcy. — Koncern Schneider—Creusot. — Handel konsygnacyjny a orzeczenie Sądu Najwyższego. — Obroty towarowe Gdyni w czerwcu i lipcu r. b. — Bezrobocie w Polsce. — Wiadomości z zagranicy. — Nowe książki. — Ceny. — Patenty.

POSIEDZENIE RADY POLSKIEGO ZWIĄZKU PRZEMYSŁOWCÓW METALOWYCH.

W poniedziałek dn. 12 września 1932 r., o godz. 18-tej m. 30, w lokalu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w Warszawie, ul. Traugutta № 4, odbędzie się posiedzenie Rady Związku z następującym porządkiem dziennym:

1. Uczczenie pamięci i zastug ś. p. Stanisława ks. Lubomirskiego.
2. Zatwierdzenie protokołu posiedzenia z dn. 6 czerwca 1932 r.
3. Sprawozdanie dyirekcji z działalności za miesiąc: czerwiec, lipiec i sierpień r. b.
4. Stan finansowy na dzień 1 września r. b.
5. Kooptacja członków Rady.
6. Ukonstytuowanie się Rady i Zarządu: wybór prezesa, 3-ch wiceprezesów i 6 członków Zarządu.
7. Sprawozdanie członków Rady o stanie przemysłu metalowego w oddziałach i grupach zawodowych Związku.
8. Polityka ogólna hutnictwa i przemysłu metalowego przetwórczego.
9. Organizacja Grupy V-iej Centralnego Związku Polskiego Przemysłu.
10. Zmiany w liście członków Związku.
11. Sprawy bieżące.
12. Wnioskii członków.

Członkowie Rady, którzy nie będą mogli przybyć na powyższe posiedzenie, proszeni są usilnie o zakomunikowanie pisemne informacji odośnie p. 6, które są podstawą oświadczeń składanych rządowi i wiadomości ogłaszanych w prasie o stanie przemysłu metalowego.

FUNDUSZ POMOCY BEZROBOTNYM.

W № 74 „Dziennika Ustaw“ z dnia 29 sierpnia r. b. zostało ogłoszone pod poz. 664 rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z mocą ustawy z dnia 23 sierpnia 1932 r. o pomocy bezrobotnym.

Poniżej podajemy podstawowe artykuły tego rozporządzenia, składającego się z 24 artykułów.

Art. 1. Celem łagodzenia skutków braku pracy i niesienia pomocy bezrobotnym, nie posiadającym środków utrzymania i nie pobierającym zasiłków na wypadek braku pracy, oraz rodzinom tych bezrobotnych, tworzy się Fundusz Pomocy Bezrobotnym.

Fundusz Pomocy Bezrobotnym jest osobą prawną; siedzibą jego jest m. st. Warszawa.

Art. 3. Organami Funduszu Pomocy Bezrobotnym są:

- 1) Komitet Naczelny,
- 2) Dyrekcja,
- 3) Komitety lokalne.

Art. 8. Ustanawia się na rzecz Funduszu Pomocy Bezrobotnym następujące opłaty:

- 1) od kwitów komornianych;
- 2) od biletów wstępu;
- 3) od stawek we wzajemnych zakładach (totalizatorze);
- 4) od cukru;
- 5) od piwa;
- 6) od schowków (safes'ów);
- 7) od żarówek elektrycznych;
- 8) od spożycia gazu i
- 9) od przebywania w godzinach nocnych w zakładach gastronomicznych i salach bilardowych.

Art. 24. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1932 r.

W pozostałych artykułach podana jest wysokość poszczególnych opłat, odpowiedzialność karna za wykroczenie przeciw przepisom (grzywna do 200 zł), wreszcie określone jest przedawnienie prawa przymusowego ściągania opłat (3 lata).

W tym samym № 74 „Dziennika Ustaw“ ogłoszone zostało pod poz. 671 rozporządzenie wykonawcze Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 sierpnia 1932 r. do powyższego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej.

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ W SPRAWIE ZMIANY USTROJU PIENIĘŻNEGO.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 sierpnia 1932 r., ogłoszone w № 74 „Dziennika Ustaw“ pod poz. 668 z r. b. zmienia poprzednie rozporządzenie Prezydenta z dnia 5 listopada 1927 r. w sprawie zmiany ustroju pieniężnego (Dz. Ust. № 97 poz. 855 z r. 1927) w sposób następujący:

Wybijane będą monety:

- 1) złote: po 100 zł, 50 zł i 25 zł;
- 2) srebrne: po 10 zł, 5 zł i 2 zł;
- 3) niklowe: po 1 zł oraz po 50 gr., 20 gr. i 10 gr.;
- 4) brązowe: po 5 gr., 2 gr. i 1 gr.

Monety srebrne wybijane będą ze stopu zawierającego na 1 000 części ogólnej wagi 750 części srebra.

Moc umarzania zobowiązań przez zapłatę będą miały: monety złote bez ograniczenia kwoty, monety 10 zł do kwoty tysiąca złotych, monety po 5 zł do kwoty 500 złotych, monety po 2 zł do kwoty stu zł, monety niklowe po 1 zł do kwoty pięćdziesięciu złotych, pozostałe monety niklowe i brązowe łącznie do kwoty dziesięciu złotych przy każdej wypłacie. Kasy państwowe przyjmują monety wszelkich rodzajów w każdej ilości przy wszystkich wypłatach, z wyjątkiem tych, które winny być uiszczane w monetach złotych.

Rozporządzenie powyższe weszło w życie z dniem 29 sierpnia 1932 r.

KWOTA EMISJI MONET SREBRNYCH, NIKLOWYCH I BRONZOWYCH.

Minister Skarbu podał w № 197 „Monitora Polskiego“ z dnia 29 sierpnia 1932 r. do wiadomości publicznej, że na podstawie art. 6 i 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 października 1927 r. o stabilizacji złotego (Dz. U. R. P. № 88, poz. 790) w myśl osiągniętego porozumienia z Bankiem Polskim kwota emisji monet srebrnych, niklowych i brązowych została z dniem 20 lipca 1932 r. ustalona na zł 396 000 000.

ZAWIESZENIE CEŁ WYWOZOWYCH OD NIEKTÓRYCH METALI PÓLSZLACHETNYCH NA PRZECIĄG DWÓCH MIESIĘCY.

W № 74 „Dziennika Ustaw“ z dnia 29 sierpnia r. b. zostało ogłoszone pod poz. 671 rozporządzenie ministerjalne z dnia 9 sierpnia 1932 r. o zawieszeniu ceł wywozowych od niektórych gatunków drewna, od niektórych metali półszlachetnych oraz od szmat, skrawków tkanin, starych lin, powrozów i sznurków, skrawków papieru i makulatury.

Paragraf drugi tego rozporządzenia, dotyczący metali, ma brzmienie następujące:

§ 2. Cło wywozowe od spizu, brązu fosforowego, miedzi fosforowej, mosiądzu, tombaku, argentyanu (nowe srebro) i brytanji (poz. 239 taryfy celnej), ustanowione w § 1 rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 15 listopada 1930 r. w sprawie ceł wywozowych (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 612), zawieszają się na przeciąg 2 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Zawieszono cło od wyżej wymienionych metali wynosi 100 zł od 100 kg. Rozporządzenie powyższe weszło w życie dnia 29 sierpnia r. b. i wygasa dnia 29 października 1932 r.

ROZWIĄZANIE UMOWY O PRACĘ A WYDALENIE PRACOWNIKA.

Jeden z ostatnich wyroków Sądu Najwyższego z dn. 19 listopada 1931 r. I C. 552/31 rozstrzygnął sprawę skutków wydalenia pracownika na podstawie art. 39 rozporządzenia o umowie o pracę pracowników umysłowych. Jak wiadomo, wspomniany artykuł pozwala wywalić pracownika w każdej chwili nawet bez ważnej przyczyny, byleby pracownik otrzymał pełne wynagrodzenie za miesiąc, w którym wydalenie nastąpiło i za następne trzy miesiące.

Wspomniany wyrok ustalił, co następuje:

W razie wydalenia pracownika umysłowego przez pracodawcę, rozwiązanie umowy pracy następuje z dniem wydalenia. Trzymiesięczna odprawa obejmować powinna wszystko to, co pracownik byłby otrzymał w razie, gdyby umowa została w mocy, przy zastosowaniu jednak tych warunków wynagrodzenia, jakie obowiązywały w chwili zwolnienia. Późniejsze podwyższenie wynagrodzenia pracowników tejże kategorii nie daje zwolnionemu podstawy do żądania dodatkowego odszkodowania.

Z UZASADNIENIA:

„Wbrew mniemaniu skarżącego, rozwiązanie umowy pracy wraz z wydaleniem pracownika przez pracodawcę następuje z dniem wydalenia i treść art. 39 rozp. z dnia 16 marca 1928 r. nie daje żadnych podstaw do uznania, iż pozostaje on na służbie, aż do upływu tych trzech miesięcy, za które przy zwolnieniu go (w razie, gdy umowa była zawarta na czas nieokreślony) otrzymuje, zgodnie z powyższym przepisem, od pracodawcy wynagrodzenie; rzeczony wynagrodzenie winno wprawdzie obejmować wszystko to, co pracownik byłby otrzymał w razie, gdyby umowa pozostała w mocy przez cały powyższy okres czasu (Orzeczenie Sądu Najwyższego Nr. 21/30 r.), przy zastosowaniu jednak tych warunków wynagrodzenia jakie obowiązywały w chwili zwolnienia go, i art. 39 bynajmniej nie przewiduje, aby w razie późniejszego podwyższenia uposażenia pracowników danej instytucji, należących do tej samej kategorii, co pracownik zwolniony, mógł on z tego tytułu żądać jakichś dodatków do otrzymanego przy zwolnieniu wynagrodzenia; żadnej przytem analogii nie może być pomiędzy powyższym przypadkiem wydalenia, a przypadkiem wypowiedzenia pracownikowi pracy, kiedy umowa rozwiązuje się, jak wyraźnie stanowi p. 4 art. 25 rozp. z dn. 16 marca 1928 r., po trzech miesiącach od wypowiedzenia i przez ten czas pracownik nadal pozostaje na służbie, gdy tem się właśnie różni rozwiązanie umowy, przewidziane w art. 39, od rozwiązania umowy, o którym mowa w p. 4 art. 25, że pierwsze następuje bezzwłocznie (por. art. 11 rozp. z dn. 16 marca 1928 r. o um. o pr. rob.); również nie zachodzi tu żadna analogia z przepisem ust. 3 art. 7 rozp. o ubezp. prac. um., który nie dotyczy wcale pracowników wydalonych przez pracodawcę, co zaś do cytowanych przez skarżącego artykułów Kodeksu Cywilnego, to wobec unormowania kwestji odszkodowania pracownika za rozwiązanie z nim umowy pracy przez pracodawcę bez przyczyn prawnych przez specjalne przepisy rozporządzenia z dnia 16 marca 1928 r., poz. 323, powyższe artykuły, o ileby pomienioną kwestję inaczej regulowały, nie mogą mieć w tym przypadku zastosowania“.

W skutkach takiego stanowiska suma wypłacona wydalonemu pracownikowi nie ma charakteru wynagrodzenia służbowego lecz odprawy, a więc nie należy jej zamieszczać w księdze wypłat jak również nie należy od niej potrącać i opłacać składek na Kasę

Chorych, Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych i t. p.

Tą samą rolę posiada kwota wypłacana wydalonemu pracownikowi za niewykorzystany urlop.

Inny wyrok Sądu Najwyższego (z dn. 12 stycznia 1932 r. I C. 2402/31) określa co należy uważać za pełne wynagrodzenie (w myśl art. 39 rozp. o umowie o pracę prac. umysł.) dla wydanego pracownika:

Za podstawę do obliczania należności, przypadającej pracownikowi z tytułu urlopu oraz na mocy art. 39, należy przyjąć nie jego pensję brutto, lecz po potrąceniu z niej podatku dochodowego i świadczeń ubezpieczeniowych, za które normalnie ponosi odpowiedzialność pracodawca.

Choć więc od tego rodzaju odprawy składki ubezpieczeniowe nie są opłacane jednak pracownik otrzymuje to, co otrzymywałby normalnie, a więc pensję z wszelkimi potrąceniami.

J. B.

KONCERN SCHNEIDER — CREUSOT.

W № 34 „Przemysłu Metalowego” zamieściliśmy artykuł pod tytułem „Spółki akcyjne w Polsce”, w którym omówiony został udział kapitału zagranicznego w polskim życiu gospodarczym.

Na czoło wszystkich przedsiębiorstw polskich, w których zainteresowany jest kapitał zagraniczny, wysuwa się niewątpliwie towarzystwo akcyjne, zajmujące się obecnie budową kolei Śląsk — Gdynia.

Sprawa budowy tej kolei jest rzeczą pierwszorzędno znaczenia dla całości naszego życia gospodarczego i politycznego, nic więc dziwnego, że wszystko, co dotyczy tej sprawy, znajduje w kraju żywe zainteresowanie, którego wyrazem są liczne artykuły jakie ciągle spotykamy w polskiej prasie codziennej i czasopismach gospodarczych.

Budowa kolei Śląsk — Gdynia prowadzona jest przy pomocy kapitału francuskiego w wysokości 1 miljarda franków przez towarzystwo „Compagnie Franco-Polonaise de Chemins de Fer”, którego udziałowcami są z jednej strony Państwo Polskie, a z drugiej strony koncern Schneider—Creusot.

Już sam udział koncernu Schneidera w budowie kolei Śląsk — Gdynia musi budzić nasze zainteresowanie dla tego koncernu. A cóż dopiero, gdy się doda, że koncern ten kontroluje szereg przedsiębiorstw przemysłowych w Polsce, z których na pierwszym miejscu wymienić trzeba Towarzystwo Akcyjne Zakładów Hutniczych Huta Bankowa S. A., kontrolujące ze swej strony Tow. Akc. Przemysłu Metalurgicznego w Polsce w Radomsku, Francusko-Polskie Towarzystwo Górnicze, Gwarectwo „Hrabia Renard”, Towarzystwo Górniczo-Przemysłowe „Będzin-Olkusz”, Francusko-Włoskie Towarzystwo Dąbrowskich Kopalń Węgla w Dąbrowie Górniczej, S. A. Nadto koncern Schneidera kontroluje pośrednio, przez będący w rękach tego koncernu Czechosłowacki Koncern Skodove Zavody w Pradze, Polskie Towarzystwo Zakładów Skody w Warszawie, a przez Czechosłowacki Koncern Bańska a Hutni Společnost w Pradze, S. A. Górniczo-Hutniczą „Węgierska Górka”. Wreszcie wymienić trzeba, że koncern Schneidera zainteresowany jest w Union Financière Polonaise, na terenie którego to towarzystwo współpracuje z Wiener Bankverein, Solvay i Chase Bankiem. Nie można też pominąć współpracy koncernu Schneidera w polskim przemyśle wojennym.

Powyższe dane są najzupełniej wystarczającym usprawiedliwieniem dla czego koncernowi Schneider — Creusot poświęcamy na łamach „Przemysłu Metalowego” specjalny artykuł.

Było to w 1836 roku. Dwaj młodzi francuzi, pochodzący z Zagłębia Saary Eugenjusz i Adolf Schneider założyli w Le Creusot towarzystwo komandytowe, dysponujące znacznym, jak na owe czasy, kapitałem w sumie 4 milionów franków. Już w niedługim czasie towarzystwo to znalazło powód do zasłużonej dumy. Oto w warsztatach f. Schneider zbudowano pierwszą we Francji lokomotywę, a w 1876 roku uruchomiono znowu pierwszy we Francji młot parowy.

Okres do wojny światowej jest okresem stałego, choć niezbyt szybkiego rozwoju. W 1914 roku fabryki koncernu zatrudniają już 20 000 robotników, a koncern kontroluje szereg przedsiębiorstw zagranicą, z których na pierwszym miejscu wymienić trzeba Zakłady Putiłowskie w Rosji.

Wojna stanowi zwrotny punkt w rozwoju koncernu, który w tym okresie wysuwa się na czoło francuskiego przemysłu, zajmując pierwszorzędne miejsce wśród koncernów świata.

Rozwój ten przypisać trzeba szczęśliwemu położeniu geograficznemu fabryk koncernu, które wobec zajęcia północnej Francji przez Niemców, były jedynym z większych przedsiębiorstw hutniczych, znajdującym się na terenach nieokupowanych przez Niemców. Oczywiście niemińszym czynnikiem rozwoju były znakomite fabryki broni, należące do koncernu, w którym to dziale, jak wiadomo, Schneider zajmował już przed wojną jedno z czołowych miejsc w Europie.

Omawiając interesy koncernu Schneider—Creusot, podzielić je należy na dwie grupy. Jedną grupę stanowią interesy koncernu we Francji, drugą interesy zagraniczne.

Interesy koncernu Schneidera we Francji podzielić można na dwa działy: zainteresowania w górnictwie i hutnictwie i zainteresowania w przemyśle przetwórczym.

Polityka górniczo-hutnicza koncernu Schneidera przedstawia się bardzo ciekawie. Niemiecki autor Lothar Bauer w rozprawie pod tytułem „Die Rüstungsindustrie der Welt” charakteryzuje w następujący sposób politykę górniczo-hutniczą koncernu Schneidera:

„Już od końca wojny datuje się wyraźny konflikt pomiędzy interesami Schneidera i przemysłu okręgów wschodnich, który to konflikt doprowadził nawet do wystąpienia grupy Schneidera z francuskich związków żelaznych. Tłumaczyć to można tem, że podczas gdy przemysł żelazny wschodniej Francji dąży, od czasu zakończenia walki o Zagłębie Ruhry, do porozumienia z przemysłem niemieckim, to koncern Schneidera, z racji swego położenia geograficznego i kontroli nad niezliczonymi dla przemysłu niemieckiego fabrykami w Polsce i Czechosłowacji, jest ciągle ostrym przeciwnikiem Niemiec. Coprawda stanowisko to nie jest nieugięte. Mogą tu odegrać pewną rolę nowonabyte wpływy w luksemburskim koncernie „Arbed” (Aciéries Réunies de Burbach—Eich—Dudelage), którego działalność stawia go na drugim miejscu wśród przedsiębiorców hutniczych w Europie, a którego interesy skłaniają się do współpracy z Niemcami. Kontakt Schneidera z „Arbed” powstał w ten sposób, że Schneider przejął zakłady Rote Erde w Gelsenkirchen, stwarzając dwa towarzystwa — jedno w Luksemburgu

o kapitale 100 milj. fr., a drugie przeznaczone do prowadzenia interesów w Lotaryngji z siedzibą w Paryżu o kapitale 25 milj. franków. Drogą zamiany części pakietów tych towarzystw uzyskał Schneider 10 000 akcji koncernu „Arbed“, co dało mu kontrolę nad $\frac{1}{4}$ kapitału akcyjnego tego koncernu, a łącznie z belgijskiem towarzystwem „Société Générale de Belgique“ dysponuje Schneider większością w koncernie Arbed“.

Tą drogą stworzona została platforma do rozmów z Niemcami, którzy za każdą cenę dążą do politycznego porozumienia się z koncernem Schneidera.

Z innych przedsiębiorstw hutniczych, będących pod kontrolą koncernu Schneidera, wymienić trzeba Société Métallurgique de Knutange, utworzonego z przejętych od Niemiec zakładów lotaryńskich Kneutinger Werke Phönix i Gutehoffnungshütte.

We francuskim przemyśle przetwórczym wymienić należy towarzystwo Le Havre, budujące maszyny elektryczne i motory Diesela. Na terenie tego towarzystwa łączą się interesy Schneidera z Wellmann Seavor (angielska grupa maszynowa), Ruths i Westinghouse, z którym to towarzystwem założono w 1929 r. potężne przedsiębiorstwo Matériel Electrique S. A. Schneider-Westinghouse, dysponujące kapitałem akcyjnym 300 milionów franków.

Wogóle podkreślić trzeba, że w latach powojennych widzimy bardzo znaczny wzrost zainteresowania koncernu Schneidera przemysłem elektrycznym, a kapitał poszczególnych francuskich towarzystw w tym dziale, kontrolowanych przez Schneidera, sięga sumy zgórą miljarda franków.

Przemysł metalowo-maszynowy koncernu skupiony jest w Le Creuzot. Nadto nadmienić należy, że Schneider zainteresowany jest w zakładach samochodowych Dion-Bouton, a ostatnio i w Citroënie, czego dowodem jest wejście Eugenjusza Schneidera do zarządu tej firmy.

Rozwój interesów koncernu Schneidera nastąpił dzięki umiejętnej organizacji finansowej koncernu. Do najstarszych związków koncernu należy kontakt z bankiem Crédit Lyonnais, największym bankiem we Francji. Do prowadzenia interesów zagranicznych utworzone zostało w 1920 roku towarzystwo Union Européenne Industrielle et Financière, o kapitale 100 milionów franków. Nadto koncern posiada poważne wpływy w Banque des Pays du Nord.

Zagraniczne interesy koncernu obejmują przede wszystkim Czechosłowację, Polskę, Austrię i Węgry.

Interesy koncernu Schneidera w Czechosłowacji skupione są w dwu koncernach tego kraju: w koncernie Skoda i w koncernie Bãńská a Hutni Společnost.

W koncernie Skoda posiadał Schneider po wojnie większość pakietu akcyjnego, który kupiony został od barona Skoda za sumę 100 milj. koron czechosłowackich. Reszta pakietu jest w posiadaniu (poza drobnymi akcjonariuszami) Zivnostenska Banka, znajdującego się pod kontrolą państwową. Udział Schneidera znajduje się w rękach Union Européenne, która obok kapitałów koncernowych dysponuje kredytami, zaciąganymi na rynku londyńskim.

Koncern Skody kontroluje ze swej strony Brneńską Fabrykę Broni S. A., Fabrykę Kabli i Lin S. A. w Kladnie, S. A. Przemysłu Samochodowego w Pradze, Tow. Budowy Dróg S. A. w Pradze, T. A. Budowy Mostów i Maszyn, S. A. Budowy Samolotów „Avia“ oraz zagranicą Uzinale Metallurgica w Ploesti (Rumunja),

Jugo-Skoda S. A. w Belgradzie i Polskie Zakłady Skoda S. A. w Warszawie.

Stosunki pomiędzy Schneiderem i koncernem Skody a rządem czechosłowackim układały się do 1930 roku zupełnie poprawnie. Od tego czasu w związku z kryzysem rząd czechosłowacki rozpoczął akcję nagięcia interesów przemysłu do swojej polityki, szczególnie w dziale samochodowym, gdzie pod auspicjami Zivnostenska Banka chciano przeprowadzić koncentrację czechosłowackiej produkcji samochodów. Schneider przeciwstawił się tej polityce. Koncentracja nie doszła do skutku, ale od tego czasu datuje się konflikt Schneidera z rządem czechosłowackim. Banki czeskie poczęły naciskać o zwrot pożyczek danych Skodzie, w wyniku czego interes ten stał się dość uciążliwy dla Schneidera. Korzystając więc z okazji pożyczki czechosłowackiej we Francji, Schneider przejął część tej pożyczki, żądając wzajemian przejścia przez rząd praski części długów Skody. Na tle tej transakcji nastąpiły pewne przesunięcia w stanie posiadania pakietów Skody i zdaje się, że Schneider nie dysponuje już większością w tym koncernie.

Drugim terenem zainteresowania Schneidera w Czechosłowacji jest koncern Bãńská a Hutni Společnost (Towarzystwo Górniczo-Hutnicze S. A.) w Pradze o kapitale 250 milj. koron. Koncern ten należał dawniej do Allgemeine Oesterreichische Bodenkreditanstalt.

Rząd czeski preforsował przejście własności w ręce koncernu Schneidera, ufając, że w ten sposób zakłady czeskie należące do koncernu znajdą łatwiejszy zbyty, zwłaszcza w Polsce, gdzie po wojnie znalazła się część przedsiębiorstw należących do Bãńská, oraz gdzie Schneider posiadał już własne, poważne interesy.

Koncern Bãńská a Hutni Společnost, której część pakietu należy również do Zivnostenska Banka, kontroluje w Czechosłowacji Kobergskie Zakłady Górniczo-Hutnicze w Trnawie, Tow. Akc. Budowy Domów Stalowych w Trnawie, Walcownię Blachy Stalowej S. A. w Pradze, Czechosłowackie Zakłady Azotowe w Morawskiej Ostrawie, Tow. Akc. dla Handlu Żelazem „Ferra“ w Pradze, Kontynentalne Tow. Handlu Żelazem Kern et Co. Interesy koncernu Bãńská w Polsce skoncentrowane są w S. A. Węgierska Górka. Wreszcie wspomnieć trzeba, że dla finansowania przedsiębiorstw czechosłowackich utworzył koncern Bãńská wspólnie z firmą Hope & Co. towarzystwo finansowe „Pragomet“ w Amsterdamie.

Stanowisko swoje na Węgrzech i Austrii zawdzięcza Schneider udziałom posiadanym w bankach, a przede wszystkim w Węgierskim Banku Kredytowym i w austriackim Niederösterreichische Escompte Gesellschaft, w którym Union Européenne jest głównym akcjonariuszem. Przez ten bank prowadzą nici łączące Schneidera z Alpine Montangesellschaft, w której większość posiada obecnie niemiecki Stahlverein.

Bezpośrednio zainteresowany jest Schneider w zakładach Veitsche Magnesitwerke, na którym to terenie łączą się interesy grupy Schneider—Wendel z niemieckim Flickiem. Z innych udziałów koncernu Schneidera wymienić trzeba rumuńskie zakłady stalowe Rešitsa.

O polskich interesach koncernu Schneidera pisaliśmy na wstępie niniejszego artykułu. Dodać tu trzeba niesprawdzoną pogłoskę o zainteresowaniu koncernu Schneidera w Zakładach Hohenlohego.

W końcu sprawozdania o koncernie Schneidera należy kilka uwag poświęcić obecnemu stanowi interesów koncernu. Kryzys odbił się na interesach koncernu Schneidera w sposób mniej dotkliwy aniżeli widzimy to w innych organizacjach tego typu. Nie mniej nie przechodzi on niepostrzeżenie. Stosunkowo najlepiej przedstawiają się interesy przemysłowe we Francji. Gorzej jest z organizacją finansową, tak że koncern odczuwa pewne trudności przy uruchomieniu większych kredytów. Atoli najniekorzystniej przedstawiają się udziały zagraniczne. Dotyczy to w pierwszym rzędzie Czechosłowacji, gdzie bilans Zakładów Skody wykazuje ostatnio stan dość niepomyślny, co w pierwszym rzędzie przypisać trzeba wstrzymaniu inwestycji państwowych.

W pewnych kołach panuje przekonanie, że wobec trudności, jakie napotyka koncern Schneidera w Czechosłowacji, nie jest rzeczą wykluczoną, że przeniesie on swoje zainteresowanie do Polski, w związku z czym interesy w Polsce byłyby znacznie rozbudowane.

Oczywiście zależeć to będzie w niemałym stopniu od stanowiska jakie w stosunku do Schneidera zajmą koła, mające decydujący wpływ na politykę gospodarczą Polski.

Życzyć by sobie należało, aby ta możliwość rozwinięcia interesów Schneidera w Polsce, o której piszemy na podstawie dostatecznie wiarygodnych informacji, stała się faktem dokonany, gdyż pamiętać trzeba, że zacieśnienie stosunków na tej właśnie platformie jest jednym z najpewniejszych sposobów zcementowania bratnich więzów politycznych Polski z Francją.

Stefan Gruchała.

HANDEL KONSYGNACYJNY A ORZECZENIE SĄDU NAJWYŻSZEGO.

W № 30 „Przemysłu Metalowego“ przytoczyliśmy zasadę prawną, ustaloną przez Sąd Najwyższy dn. 27 stycznia 1932 r. w następującym brzmieniu:

„Państwowy podatek przemysłowy korzysta w myśl art. 92 ustawy z dnia 15. 7. 1925 r. poz. 550 Dz. U. z ustawowego pierwszeństwa zaspokojenia z całego majątku ruchomego, należącego do przedsiębiorstwa obłożonego tym podatkiem bez względu na to, czy ruchomości takie są własnością podatnika, czy też osób trzecich“.

Przytoczywszy motywy Sądu Najwyższego, zaznaczyliśmy, że wykładnia powyższa spowoduje głębokie zmiany w stosunkach przemysłu metalowego do handlu konsygnacyjnego i prosiliśmy naszych czytelników o nadsyłanie nam uwag, dotyczących powyższej wykładni.

Na odezwę naszą otrzymaliśmy od jednej z najważniejszych fabryk maszyn rolniczych, należącej do Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, szereg uwag, które, ze względu na ważność zagadnienia, przytaczamy w całości.

„W związku z artykułem w powyższej sprawie w N-rze 30 z dnia 23 lipca „Przemysłu Metalowego“ przedstawiamy WPanom nasze uwagi, nasuwające się na skutek wykładni orzeczenia Sądu Najwyższego, oraz w uwzględnieniu konkretnych wypadków, jakich ostatnio sami doświadczyliśmy.

Orzeczenie Sądu Najwyższego zapatruje się na słusność zajmowania przez egzekutorów towarów obcych pod jednym kątem widzenia, a mianowicie, że jest to przedsiębiorstwo ko-

misowe, które czerpie całkowity dochód z towaru konsygnacyjnego i dzieli się zyskiem z komitentem, który temsamem jest współodpowiedzialnym za podatek obrotowy od tego gospodarczo-wspólnego przedsiębiorstwa. Nie byłaby to zatem odpowiedzialność za dług osobisty obcy.

Rozumiemy, że taka wykładnia ma logiczne uzasadnienie w pewnych wypadkach, jednakowoż ściśle ograniczonych do następujących okoliczności:

- 1) przedsiębiorstwo winno pracować wyłącznie jako skład komisowy dla jednego komitenta,
- 2) zajęcie należności za podatek obrotowy powinno być temsamem ściśle związane ze sprzedażą towaru, od której nie został zapłacony podatek.

Praktyka wykazuje jednakowoż znaczne i częste odchylenia od takiego założenia. Zazwyczaj bowiem przedsiębiorca prowadzi albo skład komisowy dla kilku komitentów, albo oprócz składu komisowego handluje jeszcze na własny rachunek. Wtedy egzekutor powinienby skrupulatnie badać od jakich sprzedaży podatek obrotowy nie został zapłacony i dokonywać zajęcia tylko na tym pozostałym towarze, który jest własnością odpowiedniego komitenta, względnie przedsiębiorcy.

Naprzykład zajmowanie narzędzi fabryki naszej za należności podatkowe firmy, która narzędzia te prowadziła w komisie, stanowiącym tylko drobny ułamek swych obrotów ogólnych, nie powinno już podpadać pod wykładnię Sądu Najwyższego.

Obawiamy się, że egzekutorzy skarbowi nie rozumieją orzeczenia Sądu i zajmują bezwzględnie towar komisowy, który właśnie dzięki ochronie prawem własności przeciw innym pretensjom prywatnym i prawno-publicznym pozostaje zazwyczaj jedynie najdłużej na składzie.

Taki właśnie wypadek zaszedł u jednego z naszych byłych kontrahentów, gdzie Urząd Skarbowy zajął naszego towaru na kilka tysięcy złotych za podatek przemysłowy, mimo że firma ta, przez bardzo krótki czas z nami pracując, mogła najwyżej zalegać z podatkiem obrotowym od naszych transakcji w kwocie kilkudziesięciu złotych.

Wykładnia orzeczenia Sądu Najwyższego porusza tylko składy komisowe, a nie wspomina wcale o towarze, który stanowi własność sprzedawcy nie z tytułu umowy komisowej, ale z tytułu zastrzeżenia własności warunkami sprzedaży, aż do całkowitej zapłaty gotówką. W takich wypadkach niema mowy o współodpowiedzialności za podatek, gdyż przedsiębiorstwo kupującego nie jest gospodarczo-wspólnem pod żadnym względem z firmą sprzedawcy. Zdarza się, że nawet wogóle przedsiębiorca żadnego handlu komisowego nie prowadzi, a zatem żadna transakcja za podatek obrotowy wykładni Sądu Najwyższego nie podpada.

Podobnie przedstawia się sprawa w urzędzeniu przez sprzedawców składów okazowych swych wyrobów u firm prowincjonalnych, które w tym wypadku działają jako agenci, sprzedający za kontraktem firmowym towary według modeli, znajdujących się na składzie okazowym, które spełniają tylko ten charakter okazowy, a zamówienia dokonywane są wprost z fabryki.

Sposób ten praktykowany jest zazwyczaj w naszej branży, gdyż jest bardzo wygodnym i stosunkowo mniej kosztownym sposobem reklamowym na miejscu naszych wyrobów i zmniejsza strony ujemne składów komisowych do minimum.

Zdarzyło się w ostatnich dniach, że Urząd Skarbowy zajął właśnie nasz towar z takiego składu okazowego, motywując swój postępek orzeczeniem Sądu Najwyższego z 27 stycznia r. b. Jest to, zdaniem naszym, wręcz mylna interpretacja, gdyż wyroby nasze nie służą bezpośrednio jako „majątek ruchomy“, należący do przedsiębiorstwa obłożonego podatkiem, gdyż sprzedawcy zasadniczo nie wolno towarem takim dysponować, a jedynym punktem zaczepnym dla Urzędu Skarbowego może być to, że skład okazowy znajduje się w obrębie terenu przedsiębiorstwa, chociaż i pod tym względem umieszczenie tablicy

firmowej i ściśle odgraniczenie od reszty obiektów przedsiębiorstwa powinnyby tem dobitniej zaznaczyć cudzą własność.

W dwóch powyżej wymienionych wypadkach doszło do skargi interwencyjnej, która w 1-szym wypadku znajduje się już w apelacji Prokuratorji Generalnej, z powodu przychylnego dla nas wyroku Sądu Grodzkiego. Starać się będziemy wyprowadzić obie sprawy do Najwyższego Trybunału, gdyż prawo nienaruszalności naszych składów komisowych czy okazowych, względnie towarów, na podstawie warunków sprzedaży naszą własnością będących do czasu całkowitej zapłaty, stanowi dla naszej polityki sprzedaży zasadniczą i pierwszorzędną wagi kwestję, domagającą się jasnej i bezwzględnej ochrony prawnej*.

Sfery gospodarcze uważają sprawę wykładni art. 92 ustawy o podatku przemysłowym za niezmiernie ważną i wymagającą rychłego uregulowania w drodze ustawodawczej. Wyrazem tej opinji jest artykuł w № 35 łódzkiej „Prawdy“ p. t. „**W interesie praworządności. Postulaty, które nie wymagają uzasadnienia**“. „Prawda“ zaopatruje wyliczone postulaty następującym wstępem:

Poniżej zamieszczamy listę najdokuczliwszych bolączek podatkowych, których usunięcia domagają się sfery gospodarcze. Rząd mógłby to uczynić, wnosząc do sejmu, podczas sesji jesiennej, odpowiednie wnioski ustawodawcze; każda z tych bolączek mówi sama za siebie.

Postulat pod p. 6 brzmi jak następuje:

6. Respektowanie prawa cudzej własności.

Artykuł 92 ustawy o podatku przemysłowym stanowi, że podatek przemysłowy korzysta z ustawowego pierwszeństwa zaspokojenia w całości z majątku ruchomego „należącego do przedsiębiorstwa“. Przepis ten interpretowano, że określenie „należącego do przedsiębiorstwa“ należy rozumieć jako „stanowiącego własność przedsiębiorstwa“. Jednakże Sąd Najwyższy orzekł, że do przedsiębiorstwa należy wszystko, co znajduje się w jego rozporządzeniu w danej chwili, a więc m. in. również i towary, powierzone mu do sprzedaży komisowej. Ta interpretacja Sądu Najwyższego paraliżuje handel komisowy, gdyż nikt nie zdecydować się powierzyć kupcowi towarów do sprzedaży komisowej, wiedząc, że każdej chwili towary te mogą ulec sekwestrowi za długi podatkowe kupca. Koniecznością jest więc szybka zmiana w ustawie słowa „należącego“ na słowa „stanowiącego własność“.

OBROTY TOWAROWE GDYNI W CZERWCU I LIPCU R. B.

Przytoczone niżej dane, dotyczące pracy portu gdyńskiego w ostatnich dwóch miesiącach r. b., wskazują, że mimo kryzysu i wynikającego stąd pewnego zmniejszenia obrotów, Gdynia stale się rozwija. W maju r. b. portowe obroty towarowe wynosiły 413 tys. tonn wobec 477 tys. tonn w maju r. ub. W czerwcu r. b. cokolwiek spadły i wynosiły 401 tys. tonn (w czerwcu r. ub. 447 tys. tonn). W lipcu mamy znów wzrost 483 tys. tonn (w lipcu r. ub. 501 tys. tonn). Obroty lipcowe były w r. ub. najwyższe i w tym roku zapewne okaże się to samo.

Ruch statków odpowiadał w obu miesiącach obrotom towarowym portu: w czerwcu ilość statków na wejściu i wyjściu w porównaniu z majem zmalała, a w lipcu nastąpił dalszy wzrost.

Obrót towarowy łącznie z żeglugą przybrzeżną i śródlądową wyniósł w czerwcu 400 579 tonn, a w lipcu 482 964 tonny. Przeważające w tem obroty zamorskie wyniosły: w czerwcu 388 197 tonn, w lipcu 477 093 tonny. W tem przywóz zamorski — w czerwcu

26 482 tonny i w lipcu 40 465 tonn, a wywóz za morze — w czerwcu 361 706 tonn i w lipcu 436 628 tonn.

Z cyfr przywozu podajemy dane, dotyczące metali i wyrobów metalowych:

przywóz w tonnach	maj	czerwiec	lipiec
żelastwo (żłom)	8 374	5 265	7 883
miedź	15	261	158
wyroby metalowe	203	194	103
maszyny, aparaty i części	140	64	14
wywóz w tonnach	maj	czerwiec	lipiec
cynk	483	855	1 606
szyny kolejowe	1 604	2 806	2 001

Jeśli chodzi o przywóz złomu, to w najbliższych miesiącach oczekiwany jest dalszy wzrost w ilości około 15 tys. tonn miesięcznie. Wywóz szyn kolejowych do Holandji odbywa się regularnie po 2 000 — 2 500 tonn miesięcznie.

BEZROBOCIE W POLSCE.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego stan rynku pracy w Polsce w I półroczu b. r. przedstawiał się jak następuje:

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w państwowych urzędach pośredn. pracy

	1931 r.	1932 r.
	w tysiącach	

styczeń	341	338
lipiec	255	220

Biorąc za podstawę liczby bezrobotnych w powyższych miesiącach, należałoby mniemać, iż nastąpiła pewna poprawa w położeniu gospodarczym.

Jednak ten optymistyczny pogląd na sytuację gospodarczą kraju nie znajduje uzasadnienia w stanie uruchomienia przemysłu.

Zatrudnieni w górnictwie, hutnictwie i przemyśle przetwórczym w zakładach pracy zatrudniających co najmniej 20 robotników

	1931 r.	1932 r.
	w tysiącach	

styczeń	572	471
czerwiec	580	473

Jak widać z powyższego zestawienia, spadek bezrobocia wykazywany przez państwowe urzędy pośrednictwa pracy nie uwydatnia się we wzroście zatrudnienia w średnim i wielkim przemyśle. Mimo zmniejszenia się liczby bezrobotnych w stosunku do 1931 r. stan zatrudnienia w przemyśle obniżył się i to bardzo znacznie bo przeszło o 100 tys.

Należałoby sądzić, że odpływ bezrobotnych kierował się prawie wyłącznie do mniejszych zakładów pracy, zapewne sezonowych, choć wydaje się również, że i ten proces nie był znaczny. Wszelkie oznaki wskazują raczej, że liczby bezrobotnych, podane wyżej, nie odzwierciedlają stanu rynku pracy. Nie ulega wątpliwości, że uruchomienie zakładów pracy i stan zatrudnienia obniżyły się w dalszym ciągu w stosunku do odpowiednich okresów r. ub.

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY.

Produkcja światowa 1932 r. „L'Usine Belge“ z dn. 27 sierpnia r. b. ogłasza ciekawe porównanie obecnych cyfr produkcji z cyframi przedwojennymi, z których wynika, że są one bardzo do siebie zbliżone.

Biorąc za podstawę produkcję 1928 r. jako 100, okazuje się, że światowa produkcja wynosiła w czerwcu r. b. 67.

Biorąc za podstawę cyfrę produkcyjną 1913 r., stwierdzamy nie bez zdziwienia, że obecna produkcja jest od niej niższa zaledwie o około 10% (91). Ponieważ z drugiej strony liczba ludności wzrosła od 1913 r. przynajmniej o 12%, zatem produkcja na głowę ludności jest niższa od cyfr za 1913 rok o około 19%.

Zmniejszenie produkcji nie rozkłada się jednolicie na wszystkie kraje, jak to wskazuje poniższa tabela.

Produkcja światowa 1932 r.

K r a j	1913 = 100	1928 = 100
Anglja	75,3	80,6
Austrja	63,1	53,6
Belgja	87,5	70,0
Francja	92,9	73,4
Japonja	238,9	107,5
Kanada	150,6	76,8
Niemcy	62,0	53,8
Polska	49,2	54,6
Rosja(?)	301,7	206,1
Stany Zjedn.	84,4	53,2
Szwecja	135,3	88,0
Srednio wszystkie kraje świata	91,0	67,0

W odniesieniu do roku 1928 tylko dwa kraje zwiększyły swoją produkcję: Rosja i Japonja. Te same dwa kraje oraz Kanada produkują obecnie więcej, niż w roku 1913. Stany Zjednoczone zmniejszyły swoją produkcję w stosunku do 1928 roku prawie o połowę.

Jeśli badamy produkcję z punktu widzenia charakteru wyrobów, stwierdzamy, że narzędzia produkcji spadły w znacznie wyższym stopniu, aniżeli artykuły konsumpcyjne. I tak produkcja żelaza, stali i obrabiarek jest obecnie niższa przeszło o połowę od produkcji roku 1929.

Z niemieckiego syndykatu żelaznego. W Niemczech zakończone zostały rokowania prowadzone między syndykatem hut (Rohstahlgemeinschaft) i związkami przemysłu przetwórczego (AVI), w sprawie cen wyrobów walcowanych na wywóz pośredni. Od maja r. b. panował tam stan bezumowny, gdyż syndykat hut odmówił bonifikowania różnicy, którą ustalił od marca w stosunku do fikcyjnej, określonej przez siebie, ceny światowej, znajdującej się znacznie powyżej cen rzeczywiście notowanych. Zaognienie konfliktu groziło nawet przekazaniem sporu sądom.

W zawartym układzie syndykat hut zrezygnował ze swego żądania zmniejszenia bonifikat przyznanych w marcu r. b. stabilizując, ustaloną wówczas umownie, cenę światową na cały pozostały okres r. b. Począwszy od 1933 r., stawki bonifikat ustalane będą z miesiąca na miesiąc, w zależności od ewentualnych istotnych zmian, jakie zajądą w stosunkach gospodarczych. W stosunku do stabilizowanej ceny światowej (79 mk dla żelaza sztabowego) będą udzielane indywidualne opusty i podwyżki w zależności od tego, czy w kosztach własnych danego wyrobu większą pozycję stanowi koszt żelaza walcowanego, czy też robocizna. Przy transakcjach pierwszej z tych kategorii cena „światowa“ będzie niższa (62 mk dla żelaza sztabowego), o ile wartość wytworu nie będzie przekraczała 500 mk za tonnę, w drugim wypadku nieco wyższa. Ustalona została lista artykułów, które z wymienio-

nych bonifikat specjalnych będą korzystać. Postanowienie przyznawania przetwórcom rabatu 5 mk za wyłączone zaopatrywanie się w syndykacie zostały utrzymane, jak również zachowano bonifikaty przy odbiorze drobnych ilości żelaza; na ten ostatni punkt AVI kładła podczas rokowań specjalny nacisk i zdołała go przerwować mimo silnego oporu syndykatu. Ważne znaczenie ma fakt, iż postanowienia układu odnoszą się mają i do wywozu do Z. S. R. R., co było również punktem spornym, gdyż tamtejszy rynek jest obecnie bodaj najpoważniejszym odbiorcą niemieckiego przemysłu żelaznego przetwórczego. Tak np. w ostatnich czasach 40% wywozu maszyn skierowane było na rynek rosyjski.

Przemysł samochodowy w Niemczech. W ciągu pierwszego półrocza 1932 wyprodukowano w Niemczech 22116 wozów osobowych, t. j. o 40% mniej, aniżeli w tymże okresie roku ubiegłego, oraz 3928 wozów ciężarowych, co stanowi zmniejszenie przeszło o 50% w porównaniu z okresem roku ubiegłego.

Eksport natomiast wzrósł z 1019 wozów w roku ubiegłym do 4222 w roku bieżącym.

Lokomotywy niemieckie dla Sowieków. Fabryki niemieckie mają nadzieję uzyskania znacznych zamówień sowieckich na lokomotywy, ponieważ przemysł sowiecki nie jest w stanie wykonać zamówień dla sowieckich kolei żelaznych. Sowiety zapytywały już fabryki niemieckie o cenę trzystu do czterystu lokomotyw, ale kwestja regulacji ma być nader drażliwa. W ciągu 6 pierwszych miesięcy roku bieżącego wyeksportowano z Niemiec zaledwie 27 lokomotyw wobec 104 wyeksportowanych w tym samym okresie 1931 roku.

Budowa mostu na Bosforze. Rząd turecki podpisał umowę z grupą przemysłowców niemieckich na budowę mostu na Bosforze w Konstantynopolu; most ten połączy Europę z Azją i ma mieć przeszło 2 kilometry długości.

Jako pokrycie części sumy, ustalonej za budowę mostu na Bosforze, Niemcy zgodziły się przyjąć wyroby tureckie.

NOWE KSIĄŻKI.

Prof. Aleksander Rothert, „Organizacja Gospodarki Materiałowej w Przemysle i Handlu“. Str. 84, cena zł 4,50. Skład główny: Instytut Naukowej Organizacji, Warszawa, Mokotowska 51/53.

Aktualne zagadnienie prawidłowej organizacji gospodarki materiałowej doczekało się opracowania przez powołane pióro prof. Aleksandra Rotherta, jednego z wybitnych pionierów racjonalizacji przemysłu w Europie.

Prof. Rothert z właściwą sobie zwięzłością, podaje swe cenne doświadczenia na temat techniki gospodarki materiałowej, uwzględniając w poszczególnych działach kwestję właściwego sposobu zamówienia i odbioru materiałów. Dalej spotykamy uwagi autora w przedmiocie organizacji i czynności składu i znaczenia normalizacji dla gospodarki materiałowej. Osobny rozdział poświęcony jest trafnym uwagom o urządzeniu składów, przyczem doceniona jest rola wykazu części składowych.

Autor zwraca uwagę czytelnika na ważność postulatu szybkiego przebiegu materiałów, gdyż umożli-

wia to ograniczenie ich ilości, a przez to redukuje sumę unieruchomionego w materiałach kapitału.

Książka treściwa, zwięzła, pełna praktycznych wskazań, wypełnia lukę w naszym piśmiennictwie fachowym na temat organizacji gospodarki materiałowej, w przemyśle i handlu.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 2. IX. 1932 r. w złotych po kursie dnia za tonne metr.

Aluminium	—	Miedź standard	1076
Antymon	—	Ołów miękki	393
Cyna standard	4512	Nikiel	—
Cynk hutniczy	458	Rtęć	—
Miedź elektrolityczna	1152	Srebro za 1 kg	76

Cena żelaza handlowego.

Syndykat Polskich Hut Żelaznych notuje cenę zasadniczą żelaza handlowego za 1 t. franco wagon stacja Chebzie — 315 złotych + 2%.

Cena odlewów żeliwnych.

Podług notowań Grupy V (Odlewni) Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych cena odlewów żeliwnych surowych dla Warszawy wynosi od dnia 25. V. 29. od 0,78 zł do 1,61 zł za 1 kg. loco fabryka.

Ceny odlewów glinowych.

Warszawskie odlewnie notują ceny surowych odlewów glinowych (aluminjowych) od 9 do 14 złotych za kilogram.

Ceny metali w Warszawie.

F-ma „POLTHAP” Warszawa, Pańska 83 (dom własny), tel. 330-65 notuje w ostatnim tygodniu następujące ceny ze składu w Warszawie:

Miedziane blachy . . .	zł 3,10 — 5,70
Mosiężne blachy . . .	2,65 — 4,75
pręty	2,25 — 2,95
druty	3,15 — 3,57
Nowosrebrne blachy . . .	4,45 — 5,10
druty	4,60 — 5,25
Aluminjowe blachy . . .	6,00 — 11,00
druty	7,00
Cyna w blokach	5,10
Ołów hutniczy	0,75
Aluminium hutnicze . . .	3,65

Cena blachy cynkowej.

Biuro Sprzedaży Polskich Wałcowni Cynku w Katowicach notuje następujące ceny blachy cynkowej:

I. Dla hurtowników przy kupnie na własny rachunek i do sprzedaży w drodze komisowej:

przy kupnie 30 t. naraz . . . zł. 954,50 za 1 000 kg
przy kupnie mniej niż 30 t.
od 5 t. . . . . zł. 976,— za 1 000 kg

II. Przy sprzedaży przez hurtowników i kupców uprzywilejowanych nie w drodze komisowej — odsprzedawcom:

zł. 1019,50 za 1 000 kg

III. Przy sprzedaży przez hurtowników i kupców uprzywilejowanych ze składu konsumentom:

zł. 1063,— za 1 000 kg

Parytet: st. kol. Chebzie.

Cena blachy ocynkowej.

Cynkownia Warszawska notuje od d. 1. I. 1932. następujące ceny blachy żelaznej ocynkowanej za 1 kg. franco stacja Warszawa.

Blacha żelazna ocynkowana gatunku najwyższego:

711×1 422×0,45 mm.	1 zł. 05 gr.
711×1 422×0,50 mm.	1 . . 00 .
1 000×2 000×0,50 mm.	1 . . 07 .

Blachy 2-go gatunku o 6% tańsze.

Ceny bez zobowiązania.

Patenty udzielone przez Urząd Patentowy.

4031. *Dr. B. Otto & Company Ges. mit beschränkter Haftung.* Sposób zapobiegania zgęszczaniu się smoły w zbiornikach i przewodach gazowych urządzeń, służących do wytworzenia gazu i koksu.
14090. *Maschinen-und Apparatebau-Gesellschaft Martini & Hüneke m. b. H.* Sposób zapobiegania wydzielaniu się stałego naftalenu w przewodach gazu świetlnego i gazu z pieców koksowych oraz urządzenie do przeprowadzania tego sposobu.
13934. *Société Anonyme Hollando-Belge pour la Fabrication du Coke.* Sposób usuwania siarkowodoru i kwasu cyjanowodorowego z gazów oraz urządzenie do przeprowadzenia tego sposobu.
13955. *Wintershall Aktiengesellschaft, Karl Theodor Thorsell i August Kristensen.* Sposób usuwania siarkowodoru z gazów.
14082. *„L'Air Liquide” Société Anonyme pour l'Etudes et l'Exploitation des Procédés Georges Claude.* Sposób i urządzenie do regeneracji roztworów amonjalkalnych, nasycanych kwasem węglowym.
14105. *Christian Johannes Hansen.* Sposób i urządzenie do usuwania amonjaku i siarkowodoru z gazów za pomocą roztworów tionianów metali.
14072. *Roman Witkiewicz i Adam Wiciński.* Sposób wyrównywania działania ruchomej masy tłoka na fundament bezkorbowej silniko-sprężarki i urządzenie do tego celu.

INŻYNIER MECHANIK

(GRUPA SAMOCHODOWA)

z praktyką zagraniczną (Renault) poszukuje posady.

Informacje i oferty prosimy składać w Administracji „Przemysłu Metalowego” Warszawa, Traugutta 4.

Poszukujemy **kupna**

mało używanych

RUR ŻELAZNYCH

średnicy około 100 mm i około 610 mb, łączonych na flansze lub gwint.

Zgłoszenia prosimy kierować do Administracji „Przem. Metal.” pod „Rury”.

Poszukiwane są

KOTŁY ŻELAZNE

w dobrym stanie, leżące, z dwoma lub jedną rurą płomienicową, pojemności 30 do 60 metrów sześciennych. Grubość ścianek 8 do 12 mm, długość nie większa od 12 metrów.

Oferty ze szkicem wymiarowym, z podaniem wagi i ceny za 100 kg należy składać w Administracji „Przem. Metal.” pod „Zbiorniki”.